

NEMIRŠTANČIOS

SKAUSMAS

TRAPUMAS

MIRTINGUMAS

MEDICINA

MENAS

LAIKAS

SVAJONĖS

DUOMENYS

IŠSEKIMAS

VĖŽYS

IR

SLAUGA

Anne
Boyer

Pulitzerio
premija

Anne Boyer

NEMIRŠTANČIOS

Skausmas, trapumas, mirtingumas, medicina, menas,
laikas, svajonės, duomenys, išsekimas, vėžys ir slauga

Iš anglų kalbos vertė
Rūta Montvilienė

VILNIUS, 2025

Versta iš:

Anne Boyer

*The undying: pain, vulnerability,
mortality, medicine, art, time, dreams,
data, exhaustion, cancer, and care*

Bibliografinė informacija

pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

Projektą finansuoja

© 2019 by Anne Boyer

© Vertimas į lietuvių kalbą, Rūta Montvilienė, 2025

© Viršelis, Algimanta Sirvydaitė, 2025

© Leidykla VAGA, 2025

ISBN 978-5-415-02852-8

Net jei turėčiau dešimt liežuvių ir dešimt burnų.

I L I A D A

TURINYS

9	IŽANGA
17	Inkubantai
45	Paviljono gimimas
80	Ligos patalė
115	Ką kalbėjo orakulas
135	Apgaulė
167	Šventykloje iš Giuliettos Masinos ašarų
193	Išeikvotas gyvenimas
203	Mirtis tiesiogiai
217	Epilogas ir kas mane išgelbėjo
227	PADĖKOS
230	PASTABOS
241	BIBLIOGRAFIJA

Ižanga

1972 metais Susan Sontag ketino rašyti knygą, kuri turėjo vadintis „Apie mirštančias moteris“, „Moterų mirtys“ arba „Kaip miršta moterys“. Dienoraščio skiltyje „Medžiaga tekstui“ ji sudarė vienuolikos mirusiųjų sąrašą, į kurį įtraukė Virginiją Woolf, Marie Curie, Jeanne'ą d'Arc, Rosą Luxemburg ir Alice James.¹ Alice James mirė nuo krūties vėžio 1892 metais, būdama keturiasdešimt dvejų. Savo dienoraštyje krūties auglį ji vadina „ta siaubinga granito substancija mano krūtyje“². Vėliau Sontag ją citavo knygoje „Liga kaip metafora“ (*Illness as Metaphor*), kurią parašė pati iškentusi krūties vėžio, diagnozuoto 1974 metais, kai jai buvo keturiasdešimt vieni, gydymą.³

Knygoje „Liga kaip metafora“ rašoma apie vėžį, nieko asmeniško. Sontag niekur nevartoja žodžių „aš“ ir „vėžys“ tame pačiame sakinyje. Rachel Carson krūties vėžį nustatė 1960 metais –

tuo metu ji buvo penkiasdešimt trejų ir rašė „Tylųjį pavasarį“ (*Silent Spring*), vieną iš svarbiausių knygų kultūrinėje vėžio istorijoje. Viešai Carson niekada neužsiminė apie vėžį, o mirė nuo jo 1964 metais.⁴ Sontag dienoraščio įrašai vėžio gydymo metu išskirtiniai – jų tiek nedaug, jie pasako labai mažai. Bet tie trupinėliai atskleidžia krūties vėžio padarinius mąstymui, dažniausiai dėl chemoterapijos, mat ji gali sukelti sunkų ir ilgalaikį kognityvinį poveikį. 1976 metų vasarį Sontag, gydoma chemoterapija, rašo: „Man reikia psichikos sporto salės.“ Kitas įrašas atsiranda po kelių mėnesių, 1976 metų birželį: „Kai galėsiu rašyti laiškus, tada...“⁵

Jacqueline Susann 1966 metais išleisto romano „Lėlių slėnis“ (*Valley of the Dolls*) veikėja Dženiferė bijo mastektomijos ir nusižudo, sąmoningai perdozuodama antidepresantų po krūties vėžio diagnozės.⁶ „Įbedusi akis į lubas Dženiferė atsiliepė: – Kaip keista... Vėžys man visą gyvenimą reiškė mirtį ir siaubą – tokį didelį, kad net susigūždavau iš baimės. O dabar pati sergu vėžiu. Ir keisčiausia, kad paties vėžio nė kiek nebijau, net jei dėl jo man tektų mirti. Tik nerimauju, kaip jis paveiks mano gyvenimą.“* Rašytoja feministė Charlotte Perkins Gilman, kuriai krūties vėžys buvo nustatytas 1932 metais, irgi nusižudė: „Man labiau patinka chloroformas, o ne vėžys.“⁷ Kai išgirdo ligos diagnozę, Jacqueline Susann buvo keturiasdešimt ketverių, o mirė nuo krūties vėžio 1974 metais, tais pačiais, kai juo susirgo Susan Sontag.

* Jacqueline Susann, *Lėlių slėnis*, iš anglų k. vertė Jovita Liutkutė-Erichsmeier, Vilnius: Alma littera, 2006, p. 506.

1978 metais krūties vėžys nustatytas poetei Audre Lorde, ji buvo keturiasdešimt ketverių. Priešingai nei Sontag, Lorde žodžius „aš“ ir „vėžys“ savo plačiai pagarsėjusioje knygoje „Vėžio dienoraščiai“ vartoja kartu, aprašo ligos diagnozavimą bei gydymą ir kviečia į kovą: „Nenoriu, kad tai būtų vien sielvarto įrašas. Nenoriu, kad tai būtų vien įrašas apie ašaras.“ Lorde tragiška liga reiškė „kruopštų kario susipažinimą su dar vienu ginklu“⁸. Ji mirė nuo krūties vėžio 1992 metais.

Kaip ir Lorde, britų rašytoja Fanny Burney, kuriai krūties vėžys nustatytas 1810 metais, pirmuoju asmeniu parašė romaną apie jai atliktą mastektomiją.⁹ Krūtį jai pašalino be anestezijos. Per visą krūties šalinimo operaciją ji liko sąmoninga:

<...> ne dienas, ne savaites, o ištisus mėnesius negalėjau prabilti apie tą siaubingą patirtį, vėl iš naujo jos neišgyvendama! Negalėjau apie tai galvoti, nekenkdama sau! Mane pykino, trikdė vienintelis klausimas – net ir dabar, praėjus devyniems mėnesiams, man įskausta galva mėginant pasakoti apie tai! Ir šis apgailėtinas pasakojimas <...>.

„Pasakok aforizmais“, – pasižymi dienoraštyje Sontag svarstydama, kaip rašyti apie vėžį knygoje „Liga kaip metafora“.¹⁰ Krūties vėžys sunkiai egzistuoja kartu su „aš“, kuris galbūt gebėtų „kalbėti apie šį baisų reikalą“ ir pateikti „šį apgailėtiną pasakojimą“. Kartais tą „aš“ pražudo vėžys, o kartais prevyviai sunaikina juo esantis asmuo – galbūt nusižudo, o gal

dėl autoriaus užsispyrimo jokia būdu neleidžia sujungti „aš“ ir „vėžio“ į vieną mintį:

„[vardas užtušuotas] krūties vėžys diagnozuotas
2014 metais, jai buvo keturiasdešimt vieni.“

arba

„2014 metais man diagnozavo [užtušuota], tada
buvau keturiasdešimt vieni.“

Rašytojai Kathy Acker krūties vėžys nustatytas 1996 metais, kai jai buvo keturiasdešimt devyneri. „Papasakosiu šią istoriją taip, kaip ji atrodo man, – prasideda „Ligos dovana“ (*The Gift of Disease*), neįprastai tiesmukas pasakojimas apie vėžį, rašytas laikraščiui „The Guardian“. – Net ir dabar man keista. Neįsivaizduoju, kodėl visa tai pasakojau. Niekada nebuvau sentimentali. Galbūt tik noriu pasakyti, jog tai įvyko.“ Acker nežino, kodėl pasakoja šią istoriją, ir vis dėlto tęsia toliau: „Pernai balandį man nustatė krūties vėžį.“¹¹ Acker mirė 1997 metais, praėjus aštuoniolikai mėnesių nuo diagnozės.

Nors krūties vėžys gali ištikti kiekvieną, turintį krūties audinius, didžioji šios tragedijos našta tenka moterims. Susirgus krūties vėžiu jas užgriūna didžiulės nelaimės – jos miršta ankstyva ar skausminga mirtimi, gydymas sukelia neįgalumą arba dėl gydymo pasekmių negalia ištinka vėliau, jos praranda partnerius, pajamas ir darbingumą, – maža to, nelaimės užklumpa ir per ligos sukeltus socialinius sunkumus: dėl sociali-

nių klasių politikos, sergančiojo lyties ir rasinio mirčių pasiskirstymo, dėl painių, nuolat kintančių nurodymų ir žiauraus ligos mistifikavimo.

Mažai yra ligų, kurių pasekmės tokios pražūtingos moterims, kaip krūties vėžys, bet dar mažiau jų sukelia tokias didžiules kančias. Moterys kenčia ne tik dėl pačios ligos, bet ir dėl to, kas apie ją rašoma ar nerašoma, kankinasi svarstydamos, rašyti apie ją ar ne, ir jei rašytų, tai kaip. Krūties vėžys yra liga, kuri pasireiškia kaip viską sujaukiantis klausimas dėl formos.

Kaip atsakymas į šį klausimą dažnai atsiranda tarpusavyje konkuruojantys užtušavimai, jų interpretacijos ir taisymai. Audre Lorde, juodaodės lesbietės feministės poetės, nuomone, vėžys užtušuoja ir redaguoja, o tylėjimas apie šią ligą tampa politika: „Mano tikslas – apgyvendinti tylą, su kuria egzistuoju, ir pripildyti ją savęs, kol ji įgaus ryškiausios dienos ir skambiausio griaustinio garsus.“¹² Sontag, baltaodei kultūros kritikei iš aukštesnės klasės, užtušavimas virsta asmeniniu reikalu. Pastabose po galimais būsimos knygos, vėliau tapusios „Liga kaip metafora“, pavadinimais ji rašė: „Galvoti tik apie save reiškia galvoti apie mirtį.“¹³

Ketvirtas pavadinimas, kurį Sontag sugalvojo savo niekada neparašytam kūriniiui, buvo „Moterys ir mirtis“. Ji teigė: „Moterys nemiršta viena dėl kitos. Nėra „seseriškos“ mirties.“ Bet, man regis, Sontag klydo. Seseriška mirtis reiškia ne tai, kad moterys miršta viena už kitą, o tai, kad jos miršta

susvetimėjusioje erdvėje. Seseriška mirtis reikštų, jog moterys miršta likdamos moterimis. *Queer* (lyčių tapatybės) teoretikė Eve Kosofsky Sedgwick, kuriai krūties vėžys diagnozuotas 1991 metais, sulaukus keturiasdešimt vienerių, rašė apie stulbinamą krūties vėžio kultūrą, kartais grubiai primetančią lytį. Išgirdusi diagnozę, Sedgwick užrašė šovusią mintį: „Velnias, dabar greičiausiai iš tikrųjų esu moteris.“¹⁴ Viena savo knygos „Piktybinis“ (*Malignant*) skyriuje, pavadintame „Vyrishka vėžio moteris“ (*Cancer Butch*), S. Lochlann Jain rašo: „Ta žavi mažytė diagnozėlė grasina įtraukti į prarają, į archetipinę mirtį, kurią lemia moters kūnas.“¹⁵ Sedgwick nuo krūties vėžio mirė 2009 metais.

Gal moterys, pasak Sontag, ir nemiršta viena dėl kitos, tačiau jų mirtys nuo krūties vėžio neapsieina be aukų. Bent jau šiame „sąmoningumo“ ir pelningosios, rožinė juostelės perrištos „gydymo“ alternatyvos amžiuje mums dėl bendrojo gėrio liepiama atsisakyti ne tiek savo gyvenimo, kiek savo gyvenimo istorijos. Tyla apie krūties vėžį, į kurią kadaise gilinosi Lorde, dabar virto neįtikėtinu kalbų apie krūties vėžį gaudesiu. Mūsų laikais tikroju iššūkiu tampa ne kalbėti tyloje, o išmokti pasipriešinti dažnai visa naikinančiam triukšmui. Sontag ir Carson kadaise nenorėjo sieti savęs su liga, o dabar ja sergančios moterys privalo nuolat tai daryti.

Nors aš, kaip ir Acker, galiu teigti, kad nesu sentimentali, šis sakinyss mane ir mano krūties vėžį vienija jei ne sentimentalija, tai bent jau ideologine prasme:

„2014 metais man diagnozavo krūties vėžį, tuomet buvau keturiasdešimt vienų.“

15

Taigi formali krūties vėžio problema yra ir politinė. Niekaip nesuprantu, kodėl turėčiau pasakoti ideologinę istoriją, bet vis tiek ją pasakojau. Tas sakiny su „aš“ ir „krūties vėžys“ virsta pavojingai visur esančiu „sąmoningumu“. Jain teigia, kad tyla jau nebėra didžiausia kliūtis vaistų nuo krūties vėžio paieškoms: „Vėžio buvimas visur prasmenga buvimo niekur klampynėje.“¹⁶

Į rožinį sąmoningumo peizažą dažnai priimama tik viena krūties vėžio sirgusių žmonių grupė – tie, kurie liko gyvi. Šiems nugalėtojams atitenka naratyvo grobis. Mat istorija apie krūties vėžį turi virsti pasakojimu apie „išgyvenimą“, pasitelkus gebėjimą neoliberaliai valdyti save, – tai naratyvas apie individą, kuris, nors sudaužytas į šipulius, elgėsi teisingai, pats save apčiupinėjo ir kreipėsi dėl mamografijos, apie ligą, išgydytą laikantis nurodymų, penkių kilometrų bėgimą, ekologiškus glotnučius ir pozityvų mąstymą. Ellen Leopold savo istorijoje apie krūties vėžį „Tamsesnis kaspinas“ (*A Darker Ribbon*) atkreipia dėmesį, kad dešimtajame dešimtmetyje iškilęs neoliberalizmas pakeitė įprastą pasakojimą apie krūties vėžį: „Išorinis pasaulis laikomas savaime suprantamu dalyku, o jo fone vaidinama asmeninė drama.“¹⁷

Rašyti tik apie save reiškia rašyti ne *tik* apie mirtį, o – pagal tuos reikalavimus – konkrečiau apie mirties pobūdį arba apie

į mirtį panašią būseną, kurioje netelpa jokia politika, joks kolektyvinis veiksmas ar platesnė istorija. Dabar paplitusioje literatūroje apie krūties vėžį neužsimenama apie pramonės įtaką krūties vėžio atsiradimui, medicinos mizoginiją, rasistinę istoriją ir praktiką, neįtikėtiną kapitalizmo pelno generavimo mašiną, nelygų krūties vėžio sukeliamų kančių ir mirčių pasiskirstymą pagal socialines klases. Rašyti tik apie save gali reikšti rašymą apie mirtį, tačiau rašyti apie mirtį reiškia rašyti apie visus. Lorde rašė: „Man ant širdies ištatuiruotas mirusių moterų vardų sąrašas, kuriame visada yra vietos dar vienam, mano pačios, vardui.“¹⁸

1974 metais, po krūties vėžio diagnozės, Sontag dienoraštyje parašo: „Iki šiol mano mąstymas buvo ir per daug abstraktus, ir per daug konkretus. Pernelyg abstraktu – mirtis. Pernelyg konkrečiu – aš.“ Paskui atskleidžia, ką laiko tarpine sąvoka „ir abstraktus, ir konkretus“. Ta sąvoka, esanti tarp savojo „aš“ ir savos mirties, tarp abstraktaus ir konkretaus, yra „moterys“. „Taip, – priduria Sontag, – prieš mano akis iškilo visiškai nauja mirties visata.“¹⁹

Inkubantai

1.

Kai technikas išeina iš kabineto, pasuku galvą į ekraną ir bandau aiškintis piktybinius auglius, nervų tinklus, smulkų šviečiantį šriftą, kuriuo galbūt užrašyta mano patologija, o gal mano ateitis ar jos pabaiga. Pirmas mano pamatytas auglys buvo apvali tamsa ekrane, iš kurios kyšojo ilgas grublėtas pirštis. Nufotografavau jį su „iPhone“ nuo medicininės apžiūros stalo. Tas auglys buvo mano.

Susikirtus klinikinei informacijai ir mano pojūčiams, supratau, kad sergu. Kaip ir kiekvieną vasarą, vilkėjau tuos pačius žalius berankovius marškinėlius, trumpus džinsinius šortukus, avėjau sandalus – o tada nuostaba, niūri, įtikinanti profesinė retorika, užgožianti patalpos kondicionavimo sistemą, ir

ta rimta moteris pilku kostiumėliu, pabrėžianti sunkią lemtį, tada asmeninė panika, klinikiniai tikslinimai, susirašinėjimai ir pokalbiai su apstulbusiais draugais per „Google Chat“. Ir į mano gyvenimą įžengė puikiai apsirengusi tyrėja, atrodanti tarsi ištisa socialinė institucija, ir pranešė, kad pradedamas tyrimas dėl pojūčių, kurių asmeniui (man) dar neteko pajusti, bet teks.

Kai iš vienos sistemos paimi grupę objektų ir veiksmų ir juos iš naujo suskirstai kaip kitos sistemos elementus, pasijunti taip, tarsi bandytum nuspėti ateitį. Į šiaurę skrendantys paukščiai aiškiaregiui byloja apie rytojaus laimę, o arbatžolių lapeliai pasakoja istoriją apie du įsimylėjęlius ir trečiąjį, kuris juos sužlugdys. Taip paukščių skrydis išlaisvinamas nuo žodžio „migracija“ prasmės, o arbata virsta pasakojimu apie įsimylėjęlių lemtį ir mums nebesinori jos gerti.

Be to, iš vienos sistemos paimtas objektas ar jų grupė ir naujas jų suskirstymas į kitos sistemos elementus primena diagnozavimą, kai iš kūno imama informacija ir tai, kas išgauta iš mūsų vidaus, pertvarkoma į kažkokią primestą sistemą. Mano guzelis kažkada priklausė mano sistemai, bet vos tik radiologas BI-RADS vertinimo skalėje jam skyrė 5 balus, jis tapo augliu ir visiems laikams atsidūrė onkologijos sistemoje.¹ Kaip paukščiai, išvaduoti nuo skraidymo turinio, kaip aiškiaregio išvaduota arbata, taip ir diagnozę išgirdusi moteris išlaisvinama nuo to, ką kadaise laikė savimi.

.....

Kai tave pripažįsta neabejotinai *sergančia*, bet jautiesi neabejotinai *gerai*, atsitrenki į kietą kalbos luobą, nes niekas neduoda nė valandėlės švelnioms abejonėms, reikalingoms pusiausvyrai atgauti, kad iš anksto galėtum sunerimti galvodama: *nors dar neturi problemos sprendimo, bet turi konkretų pavadinimą į dvi dalis skylančiam gyvenimui*. Tačiau liga, niekada nesivarginusi pasireikšti per pojūčius, šviečia iš ekrano, nes šviesa yra garsas ir informacija – užkoduota, dešifruota, platinama, analizuojama, vertinama, studijuojama ir parduodama. Mūsų sveikata blogėja arba gerėja serveriuose. Kadaise ligos buvo mūsų kūne. Dabar ligos yra šviesų sraute.

Sveiki atvykę į detektorių pasaulį, kur pavadinimai sudaryti iš raidžių – MRT, KT, PET. Užsidėkite ausines, apsivilkite chalātą, nusivilkite chalātą, rankas aukštyn, rankas žemyn, įkvėpkite, iškvėpkite, imamas kraujas, suleidžiama kontrastinė medžiaga, detektorius prijungiamas, detektorius įjungiamas, stūmoklis pirmyn, stūmoklis atgal, judi ar esi judinamas – žmogų, kurį sudaro jausmai ir kūnas, radiologija paverčia pacientu, sudarytu iš šviesos ir šešėlių. Atsiranda tylūs technikai, garsūs tarškesiai, sušildytos antklodės, kinematografinis pypsėjimas.

Klinikoje gaunamas ne vaizdas, o *vizualizavimas*. Su ultragarso ir sustabdytomis sonogramų bangomis, šviesos triukais ir ekspozicijomis, nuostabiai išryškinančia kontrastine medžiaga mes tampame pacientais ir pagal visuotinio kūniškumo dėsnio suteiktą galią dabar vadinamės *vaizdiniais*. „Ateikite su

pilna šlapimo pūsle“, – vaizdiniam telefonu sako technikai, norėdami pažvelgti į įdomius jų vidinius organus. Sonograma moters iščiose gali nustatyti ir naują gyvybę, ir embriono mirtį.

Mes susergame ir mūsų liga patenka į kietus mokslo gniaužtus ir po savimi pasitikinčio mikroskopo stiklu, įsisuka į gražų melą, gailestį ir viešuosius ryšius, atsiranda naujai atverčiamuose naršyklių puslapiuose ir naujose knygose lentynoje. O kūnas (mano kūnas) visai nejaučia nežinios, gyvybė veriasi po svetimais onkologijos terminais ir nugarma į tos kalbos prarają.

.....

Vieni žmonės pajunta kūno negalavimus ir nieko nedaro, kiti vos pasijutę blogai puola internete ieškoti informacijos apie simptomus, bet ties tuo ir sustoja. O treči turi užtektinai pinigų, kad praneštų apie savo skaudulius įvairiems specialistams ir šie nustatytų skirtingas diagnozes. Ši žmonių grupė sudaro simptomų sąrašą ir viliasi, prašo tyrimų, abejoja atsakymais ir keliauja tolimus atstumus pas įvairius specialistus, kurie galbūt atras, kas negerai.

Jei apie simptomus pasakojama pakankamai ilgai, negalavimų rinkiniui gali būti suteikta malonė ir jis gauna pavadinimą – ligos, sindromo, padidėjusio jautrumo, paieskos termino. Kartais vien to pakanka žmogui išgydyti – tarsi kreipimasis į autoritetus padėtų vėl jaustis gerai. Kartais žodis, kuriuo žmogus gali įvardyti savo kančią, yra vienintelis jos gydymas.

Pasaulyje, kuriame tiek daug žmonių jaučiasi taip blogai, egzistuoja nenustatyta ir neapibrėžta prastos savijautos būseną, suteikianti bent jau narystę asmenų su neaiškiomis diagnozėmis bendruomenėje. Negalavimas, kuriam reikia diagnozės, formuoja pojūčių peizažą, susidedantį iš keistų skausmų ir priepuolių, nepriskirtų jokios *ligos* kategorijai. Pavadinimo neturinti liga paliekama nežinioje arba nustumiami į psichiatrijos valdas.

Paslaptingai negalaujantis kūnas atsiduoda medicinai, nes jo šeimininkas tikisi rasti žodžius, kuriais galėtų nusakyti savo

kančią. Jei kančiai nėra tinkamų žodžių, kenčiantieji priversti susiburti ir juos sugalvoti. Sergantys, bet nediagnozuoti žmonės sukūrė neįvardytų ligų literatūrą, poeziją ir atsakymų paieškos naratyvą. Reaguodami į medicinos nesėkmes, jie sudarinėja rafinuotas dietas ir įvairiai riboja gyvenimo būdą, o sveikata ar negalavimas, paklydę įmantrios mitybos, korekcinų apsaugos priemonių ir periodiškai besikartojančių specializuotų patikrinimų labirinte, išstrūksta iš medicinos ribų, priešinasi ir ligai, ir gydymui.

Antra vertus, vėžys retai atsiranda iš anksto neįspėjęs. Vėžys pasirodo su ekspertų ir specialių technologijų antplūdžiu. Jis atkeliauja per stebėseną ir profesionalų teiginius. Pojūčiai apie ligą beveik nieko nesako, bet gydytojai liepia tikėti, kad tai, ko nematome ar nejaučiame, gali mus nužudyti, – ir mes tikime.

„Jie man sako, kad sergu vėžiu, – chemoterapijos palatoje sušnibždėjo man senyvas vyras, – bet aš abejoju.“

.....

Vis dėlto žinojome, kad kažkas negerai, kad pasaulis (tragiškai) suklydo, kad (tragiškai) klystame mes patys, kad visur kas nors (bet kas) tragiškai negerai.

Pasiligojome visuotinio sveikatingumo spindesyje ir buvome visai sveiki liguistame pasaulyje.

Buvome vieniši, bet nesugebėjome užmegzti ryšių, kad tą vietą nutrauktume.

Buvome pervargę, persidirbę, bet apsvaigę nuo savo pačių veiklos.

Aš maniau, kad susirgau (tam tikra prasme), kad jaučiuosi blogai (dvasiškai), kad palūžau faustiškame sandėryje su velniu dėl materialių gėrybių.

Vienišos mamos Anne gyvenimas ėmė drastiškai keistis išgirdus agresyvaus krūties vėžio diagnozę. „Nemirštančios“ yra naujausia autorės knyga – memuarai apie skaudžią ligos realybę, bet kartu – kitoks žvilgsnis į gyvenimą ir mirtį, draugystę, sergančiojo ir visuomenės santykį, Jungtinių Amerikos Valstijų medicinos politiką ir žmogiškumą. Autorė narsto ligos realybę – sluoksnį po sluoksnio – demaskuoja ir tyrinėja tai, ko daugelis nenori arba vengia matyti.

Knyga „Nemirštančios“ 2020 m. tapo *PEN/Jean Stein* knygos rinkimų finalininke ir tais pačiais metais laimėjo *Pulicerio* premiją negrožinės literatūros kategorijoje.

Anne Boyer yra pripažinta poetė ir eseistė, universiteto dėstytoja, gyvenanti Kanzase (Misūris, JAV). Ji yra kelių poezijos rinkinių autorė, tarp jų – 2016 m. *CLMP Firecracker* apdovanojimą pelnęs „Drabužiai prieš moteris“ (angl. *Garments Against Women*) ir pasakėčių, esė bei efemerų rinkinys „Nuviltų likimo vadovas“ (angl. *A Handbook of Disappointed Fate*).

Ji buvo pirmoji 2018 m. Šiuolaikinio meno fondo įsteigtos *Cy Twombly* poezijos premijos laureatė, 2018 m. tapo *Whiting* negrožinės literatūros / poezijos premijos laureate; buvo apdovanota 2018-2019 m. *Judith E. Wilson* poezijos stipendija Kembridžo universitete; 2020 m. jai buvo įteikta *Windham Campbell* premija negrožinės literatūros srityje.

Knyga „Nemirštančios“ – atvira ir kartais skaudi istorija apie gyvenimą šalia mirties ir pastangas išlikti savimi sergant vėžiu. Joje daug tiesos, liūdesio, stiprybės ir žmogiškumo.

– Bendruomenės VĖŽYS NE SLOGA įkūrėja Vaiva Mickuvienė

